

การให้บริบาลห้องสมุดแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร

ชายใจ เต็มอกะ

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์)
ปีการศึกษา 2553

๖๐๐๒๕๕๑๐๕

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

250421

การให้บริการห้องสมุดแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร

สายใจ เสือกะ

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์)
ปีการศึกษา ๒๕๕๓
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

THE PROVISION OF LIBRARY SERVICES TO CHILDREN WITH SPECIAL
NEEDS IN PRIMARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE
BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

SAYJAI SUEKA

A THESIS PRESENTED TO RAMKHAMHAENG UNIVERSITY
IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
(LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE)

2010

COPYRIGHTED BY RAMKHAMHAENG UNIVERSITY

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การให้บริการห้องสมุดแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ชื่อผู้เขียน นางสาวสายใจ เสือกะ

สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประภาส พาวินันท์ ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ ดร. พิมลพรรณ เรพเพอร์

นางพุทธชาด เผ่นไผน

มหาวิทยาลัยรามคำแหงอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมล พูพิพิธ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

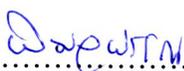
.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ชัยเลิศ ปริสุททกุล)

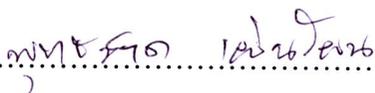
.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาส พาวินันท์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. พิมลพรรณ เรพเพอร์)

.....กรรมการ

(นางพุทธชาด เผ่นไผน)

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การให้บริการห้องสมุดแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
ชื่อผู้เขียน นางสาวสายใจ เสือกะ
ชื่อปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
ปีการศึกษา 2553
คณะกรรมการที่ปรึกษา

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประภาส พาวินันท์ ประธานกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์ ดร. พิมลพรรณ เรพเพอร์
3. นางพุทธชาด แผ่นโพน

250421

การวิจัยเรื่อง การให้บริการห้องสมุดแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการให้บริการ
ห้องสมุดแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัด
กรุงเทพมหานคร (2) ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานห้องสมุด ในโรงเรียนระดับ
ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร (3) ศึกษาความพึงพอใจของครูการศึกษาพิเศษที่มี
ต่อการให้บริการของห้องสมุดต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (4) เพื่อหาวิธีการแก้ไข
ปัญหาอันเป็นอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของ
ห้องสมุดและให้ข้อเสนอแนะเพื่อการการให้บริการห้องสมุดแก่เด็กที่มีความต้องการ
พิเศษ ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ให้เป็นไปอย่างมี
ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูบรรณารักษ์ และครูการศึกษาพิเศษ
จำนวน 106 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม เรื่องการให้บริการห้องสมุด
แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญ ในด้านการบริการของห้องสมุดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก งานบริการที่บรรณารักษ์ให้ความสำคัญมากที่สุดคือ บริการยืม-คืน ด้านอาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ให้ความสำคัญมากที่สุดกับการตกแต่งสถานที่ให้สวยงามสะอาด ด้านกิจกรรมของห้องสมุดบรรณารักษ์ให้ความสำคัญกับโครงการพัฒนาห้องสมุดมากที่สุด ด้านบุคลากรของห้องสมุดให้ความสำคัญมากที่สุดในการมีจิตสำนึกในการให้บริการ

จากการสำรวจความต้องการของครูการศึกษาพิเศษ ในการให้บริการห้องสมุดต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พบว่า (1) ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับเด็กพิเศษ ครูการศึกษาพิเศษมีความต้องการให้มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการให้บริการ มีชั้นวางหนังสือ มีมุมสำหรับเด็กพิเศษ มีการตกแต่งมุมต่างให้สวยงามน่าสนใจเพื่อดึงดูดความสนใจของเด็กให้เข้าใช้ มีอากาศถ่ายเทและแสงสว่างเพียงพอ (2) ด้านบริการทรัพยากรสารสนเทศ ครูการศึกษาพิเศษมีความต้องการให้มีนิทานและหนังสือส่งเสริมการอ่านในรูปแบบ VCD และ DVD มีหนังสือการ์ตูน มีหนังสือภาพ หนังสือ pop up หนังสือนิทาน 3 มิติ หนังสือที่ตัวขยายใหญ่สำหรับเด็กที่บกพร่องทางสายตา (3) ด้านบุคลากรและผู้สนับสนุนกิจกรรมบริการแก่เด็กพิเศษของห้องสมุด ครูการศึกษาพิเศษมีความต้องการให้ผู้บริหาร ครูการศึกษาพิเศษ ครูประจำชั้น ครูพิเศษ และบุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือและช่วยกันสนับสนุนกิจกรรมของห้องสมุดที่ให้บริการต่อเด็กพิเศษ และมีอาสาสมัครเล่านิทานให้น้องฟัง (4) ด้านบริการที่จัดให้กับเด็กพิเศษ ครูการศึกษาพิเศษมีความต้องการให้มีการแนะนำการใช้ห้องสมุด มีบรรณารักษ์น้อยหรืออาสาสมัครช่วยในการค้นคว้าสืบค้นของเด็กพิเศษ มีบริการเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีการเล่านิทาน บริการสืบค้นด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ และสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต มีเทคโนโลยีสำหรับการช่วยอ่านของเด็ก L.D. ประเภทอ่านหนังสือไม่ได้ และนักเรียนสามารถนำไปเปิดฟังหรือดูที่บ้านได้ จัดห้องสมุดเคลื่อนที่ แนะนำหนังสือใหม่ทุกสัปดาห์ หรือจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมศักยภาพของเด็กพิเศษ

special education teachers with the library services provided to children with special needs. Finally, the researcher examines (4) methods used to solve problems presenting operational obstacles so as to provide guidance in reaching the objectives or goals of these library services in addition to providing recommendations to the end that the provision of such services shall be more efficient.

The sample population consisted of 106 librarian teachers and special education teachers. The instrument of research was a questionnaire on the provision of library services to children with special needs in the primary schools under study.

Using techniques of descriptive statistics, the researcher analyzed the data collected in terms of percentage, mean and standard deviation. *T*-test and one-way analysis of variance (ANOVA) were techniques also employed by the researcher.

Findings are as follows:

The members of the sample population paid attention to the aspect of library services in an overall picture at a high level. The service librarians paid most attention to was the lending and returning services. In respect to the aspect of physical plant and equipment, the most attention paid was to the decoration of the sites used such that they would appear clean and beautiful. In regard to the aspect of library activities, the librarians paid most heed to library development projects. In the aspect of library personnel, the aspect of service mind received the highest level of attention.

The results of surveying the needs of these special education teachers in regard to library services to children with special needs are as follows:

(1) The aspect of physical plant and facilities for children with special needs. Special education teachers need to have a sufficiently spacious area in which services can be provided, bookshelves installed, and special corners set up with beautiful decorations attracting the attention of the children to what the libraries can offer them. Such an area should be well ventilated with ample lighting.

(2) The aspect of information resource services. Special education teachers evince needs for tales and books promoting reading in a variety of forms. Especially valuable would be tales and readings in video compact disc (VCD) or digital virtual disc (DVD) forms. Additionally, the librarians need tales and readings in an array of formats, including cartoons, picture books, pop-up-books, three-dimensional animation, and books with large glyphs for visually-impaired students.

(3) The aspect of personnel and other concerned parties who lend support for activities for children with special needs at libraries. Special education teachers need administrators, special education teachers, classroom teachers, specialty teachers, and school personnel to cooperate and support library activities provided for students with special needs in addition to volunteers who tell stories to children.

(4) The aspect of services provided to children with special needs. Special education teachers have needs for young librarians to provide

introductions to the use of libraries for these children, as well as for volunteers who will help in searching for such children. Needed also are modern technology services, story narration devices, computer retrieval services, Internet retrieval, technology allowing for reading to learning disabled (LD) students who cannot read and which can be borrowed so that LD students can listen to or watch stories at home. Additionally needed are mobile libraries, weekly new book introductions, or activities geared to actualizing the potentialities of children with special needs.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ได้ ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประภาส พาวินันท์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ชัยเลิศ ปริสุทฺถกุล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมลพรรณ เรพเพอร์ และนางพุทธชาด เผ่นโผน กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุนเอาใจใส่ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่กรุณาให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่าง ๆ รวมทั้งอบรม สั่งสอนแก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านคือ นางพุทธชาด เผ่นโผน ตำแหน่งบรรณารักษ์เชี่ยวชาญ นางศรีสุข สุจิระกุล ตำแหน่งนักแนะแนวการศึกษาและอาชีพ นางสาวหทัยพัชร์ ชินวงศ์อมร ผู้อำนวยการ โรงเรียนสุเหร่าดอนสะแก ที่ให้ความช่วยเหลือในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถาม

ขอขอบคุณที่ น้อง และเพื่อนครูบรรณารักษ์ และครูการศึกษาพิเศษทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือ และเสียสละเวลาในการให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ตลอดจนสมาชิกในครอบครัว ทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจ ผลักดัน ให้ความช่วยเหลือจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้

คุณค่าและประโยชน์อันใดที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบุพการีทุกคน คณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ด้วยความเคารพ

สายใจ เสือกะ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(4)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(6)
กิตติกรรมประกาศ.....	(10)
สารบัญตาราง.....	(14)
สารบัญภาพประกอบ.....	(17)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ความสำคัญการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
สมมติฐานของการวิจัย.....	12
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั่วไป.....	15
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนร่วม.....	15
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษ.....	22
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดโรงเรียน.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	42
การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	42
การรวบรวมข้อมูล.....	43

บทที่	หน้า
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	47
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ครูบรรณารักษ์).....	49
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการให้ความสำคัญ ในการให้บริการของห้องสมุดโรงเรียน	51
ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน.....	56
ตอนที่ 4 ความต้องการในการให้บริการห้องสมุด ต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	62
ตอนที่ 5 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	63
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ครูการศึกษาพิเศษ)	64
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนและ ครูการศึกษาพิเศษ	66
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการใช้บริการ ห้องสมุดของครูการศึกษาพิเศษ	67
ตอนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน.....	71
ตอนที่ 5 ความต้องการการให้บริการห้องสมุดต่อเด็ก ที่มีความต้องการพิเศษ ที่สำคัญมากที่สุด 4 ด้าน	76
ตอนที่ 6 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	77
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	79
สรุปผลการวิจัย (ครูบรรณารักษ์).....	82
อภิปรายผลการวิจัย (ครูบรรณารักษ์).....	84

บทที่	หน้า
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย (ครูบรรณารักษ์)	87
สรุปผลการวิจัย (ครูการศึกษาพิเศษ).....	87
อภิปรายผลการวิจัย (ครูการศึกษาพิเศษ).....	90
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย (ครูการศึกษาพิเศษ)	93
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	93
 ภาคผนวก	
ก จดหมายราชการที่ใช้ในการวิจัย	95
ข แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย	101
บรรณานุกรม.....	114
ประวัติผู้เขียน	118

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	42
2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ขนาดของ โรงเรียน ประเภทของ โรงเรียน.....	49
3 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการให้ความสำคัญ ในการให้บริการห้องสมุด	51
4 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการให้ความสำคัญ ด้านการบริการของห้องสมุด	52
5 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการให้ความสำคัญ ด้านสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ของห้องสมุด	53
6 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการให้ความสำคัญ ด้านกิจกรรมของห้องสมุด.....	54
7 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการให้ความสำคัญ ด้านบุคลากรของห้องสมุด.....	55
8 แสดงการเปรียบเทียบสภาพการให้ความสำคัญในการให้บริการ ห้องสมุด โรงเรียน.....	56
9 แสดงการเปรียบเทียบสภาพการให้ความสำคัญในการให้บริการ ห้องสมุด โรงเรียน.....	57
10 แสดงการเปรียบเทียบสภาพการให้ความสำคัญในการให้บริการ ห้องสมุด โรงเรียน.....	57
11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างความสำคัญในการให้บริการ ห้องสมุด โรงเรียน.....	58

ตาราง	หน้า
12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างความสำคัญในการให้บริการ ห้องสมุดโรงเรียน.....	59
13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างความสำคัญในการให้บริการ ห้องสมุดโรงเรียน.....	60
14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างความสำคัญในการให้บริการ ห้องสมุดโรงเรียน.....	61
15 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ภาระงานของครู การศึกษาพิเศษเคยได้รับหรือผ่านการอบรมเกี่ยวกับบรรณารักษศาสตร์/ สารนิเทศศาสตร์.....	64
16 จำนวนร้อยละช่วงเวลาเข้าใช้ห้องสมุดของเด็กพิเศษ.....	66
17 จำนวนร้อยละวัตถุประสงค์ของการเข้าใช้ห้องสมุด	66
18 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการใช้บริการห้องสมุด ของครูการศึกษาพิเศษในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน.....	67
19 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับเด็กพิเศษ.....	67
20 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านบริการทรัพยากร สารสนเทศ.....	68
21 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านความต้องการบุคลากร และผู้สนับสนุนกิจกรรมบริการแก่เด็กพิเศษ	69
22 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านบริการที่จัดให้กับ เด็กพิเศษ.....	70
23 แสดงการเปรียบเทียบความต้องการในการใช้บริการห้องสมุดของครู การศึกษาพิเศษที่มีเพศแตกต่างกัน.....	71

ตาราง	หน้า
24 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างความต้องการในการใช้ ห้องสมุดกับกลุ่มอายุ	72
25 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างความต้องการในการใช้ ห้องสมุดกับระดับการศึกษา	73
26 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างระดับการศึกษากับความต้องการ ในการใช้บริการห้องสมุดด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก.....	74
27 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างระดับการศึกษากับความต้องการ ในการใช้บริการห้องสมุดด้านบริการที่จัดให้กับเด็กพิเศษ	74
28 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างระดับการศึกษากับความต้องการ ในการใช้บริการห้องสมุดด้านบริการที่จัดให้กับเด็กพิเศษ	75
29 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างความต้องการในการใช้ ห้องสมุดกับประสบการณ์	75

สารบัญภาพประกอบ

ภาพ	หน้า
1 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา	12